

Informe en relació amb el Projecte d'ordre per la qual es crea la Seu judicial electrònica de Catalunya

Es presenta a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades el Projecte d'ordre per la qual es crea la Seu judicial electrònica de Catalunya, per tal que l'Autoritat emeti el seu parer al respecte.

El Projecte d'ordre consta d'un preàmbul, set articles, una disposició addicional i una disposició final.

Examinat aquest Projecte d'ordre, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, s'informa el següent:

I

(...)

II

Abans d'entrar a analitzar el text sotmès a informe, convé assenyalar que, tenint en compte l'àmbit d'actuació d'aquesta Autoritat i, en concret, les previsions dels articles 5.1.m) i 8.2.f) de la Llei 32/2010, abans esmentats, s'entén –o, si més no, així hauria d'ésser– que la referència feta a l'Autoritat Espanyola de Protecció de Dades en l'exposició de motius de la norma en realitat correspon a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. Per tant, seria necessari modificar aquesta referència.

Dit això, a continuació es fan algunes observacions en relació exclusivament amb aquells articles del Projecte que poden tenir incidència en el dret fonamental a la protecció de dades personals (article 18.4 CE), que és la perspectiva des de la qual s'emet aquest informe.

III

Tal i com indica l'article 1 del Projecte d'ordre, per mitjà d'aquesta disposició *“es crea la Seu judicial electrònica de Catalunya, portal electrònic a través del qual els ciutadans i professionals de la justícia poden accedir a la informació, procediments i serveis electrònics de l'Administració de justícia de Catalunya”* (apartat 1).

A través de la dita Seu judicial electrònica, concreta aquest article 1, es podran *“realitzar totes les actuacions, procediments i serveis que requereixin l'autenticació de l'Administració de justícia o dels ciutadans i professionals en les seves relacions amb aquesta Administració per mitjans electrònics, així com aquelles altres actuacions que s'hagin inclòs en el seu domini”* (apartat 2), *“accedir a totes les seus i subseus judicials electròniques creades dins el territori de l'Estat, mitjançant el Punt d'Accés General de l'Administració de Justícia”*, així com *“a serveis i informacions corresponents a altres organismes públics o corporacions que representin els interessos dels professionals de la justícia, mitjançant la subscripció dels convenis corresponents”* (apartat 3).

En atenció a aquest precepte, és clar que la Seu judicial electrònica de Catalunya incorporarà i tractarà dades de caràcter personal vinculades amb els serveis que es prestaran a través d'ella. En conseqüència, resultaran d'aplicació al present cas els principis i les obligacions establertes en la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, LOPD) i en el Reglament de desenvolupament de l'LOPD, aprovat per Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre (en endavant, RLOPD).

Així mateix, caldrà tenir en compte el que estableix el Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD), atès que, malgrat que no serà aplicable fins el 25 de maig de 2018, tot sembla indicar que el tractament que es preveu dur a terme es perllongarà més enllà d'aquesta data. Així doncs, haurà d'adequar-se també a la nova regulació.

Fer avinent, arribats a aquest punt, que la responsabilitat del tractament (article 3. d) LOPD) de la major part de la informació de caràcter personal accessible des de la Seu judicial electrònica de Catalunya o vinculada amb els serveis que es prestaran a través d'ella correspondrà als diferents òrgans que formen part de l'Administració de Justícia (jutges, tribunals).

Això no treu però que el Departament de Justícia, com a responsable de la gestió de la Seu judicial electrònica de Catalunya (article 4 del Projecte), hagi també d'adequar la seva actuació a la normativa de protecció dades, particularment, al principi de seguretat (article 9 LOPD), tal com es veurà més endavant.

Dit això, assenyalar que el Departament de Justícia sí serà responsable, com a mínim, del tractament de les dades personals que reculli i tracti, als efectes d'identificar, quan escaigui, les persones usuàries de la Seu judicial electrònica de Catalunya o bé per a l'atenció dels suggeriments i queixes que pugui rebre en relació amb el funcionament de la dita Seu.

IV

L'article 5 del Projecte concreta els continguts mínims que ha de contenir la Seu judicial electrònica de Catalunya (apartat 1), així com els serveis que, per mitjà d'aquesta Seu, es posen a disposició dels ciutadans i dels professionals de la justícia (apartat 2).

Apuntar que les previsions d'aquest precepte venen a recollir allò establert a l'article 11 de la Llei 18/2011, de 5 de juliol, reguladora de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'Administració de Justícia. Aquesta llei dedica el seu Títol III a establir el règim jurídic de l'Administració judicial electrònica, regulant, entre d'altres aspectes, la seu judicial electrònica (Capítol I).

Entre d'altres continguts de la Seu judicial electrònica de Catalunya, convé destacar, als efectes que interessin en el present informe, la previsió d'incorporar-hi *"informació sobre la protecció de dades de caràcter personal, amb enllaços a la seu electrònica del Consell General del Poder Judicial com també a les seues electròniques de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades i de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, segons es tracti d'informació i actuacions relacionades amb fitxers jurisdiccionals o no jurisdiccionals, respectivament"* (article 5.1.g)).

Aquesta previsió coincideix amb allò establert a l'article 11.1.f) de la Llei 18/2011 que, en determinar el contingut mínim de les seues judicials electròniques, disposa que caldrà

incloure-hi *“un enlace con la sede electrónica de la Agencia Española de Protección de Datos y las de las Agencias Autonómicas de Protección de Datos.”*

Malgrat que aquest article de la Llei 18/2011 exigeix la incorporació d'un enllaç a la seu electrònica de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, cal tenir present que, en el cas examinat, aquest no seria pertinent, atès que la competència per controlar els tractaments de dades efectuats pels òrgans jurisdiccionals en exercici de la seva funció jurisdiccional correspon al Consell General del Poder Judicial (STS de 2 de desembre de 2011 i Títol V del Reglament 1/2005, dels aspectes accessoris de les actuacions judicials, aprovat per Acord del Ple del Consell General del Poder Judicial de 15 de setembre de 2005) i la competència sobre els tractaments no relacionats amb l'exercici d'aquesta funció jurisdiccional fets pels òrgans de l'Administració de Justícia de Catalunya correspon a aquesta Autoritat.

Dit això, fer avinent que també convindria facilitar, en la mateixa Seu judicial electrònica de Catalunya, informació sobre llur política de privacitat: disposició legal que autoritza la publicació de dades en cada cas, origen de les dades, tractaments a què són sotmeses, període previst de publicació, utilització i conservació de la informació sobre les visites efectuades, cookies, mesures adoptades per evitar determinades recerques basades en dades de caràcter personal, utilització d'eines que permetin l'anàlisi de l'activitat a la seu o el tractament de les dades de tràfic per part de tercers, etc.

Així mateix, convindria informar de la possibilitat d'exercici dels drets habeas data respecte les dades personals que hi son difoses, la forma com poden exercir-se aquests drets i l'òrgan davant el qual es pot fer.

En relació amb l'exercici d'aquests drets, fer avinent que l'RGPD amplia els drets dels afectats. Així, a banda dels drets d'accés, rectificació i oposició, el reglament reconeix als interessats el dret de supressió (article 17), el dret a la limitació del tractament (article 18), el dret a la portabilitat de les dades (article 20) i el dret a no ser objecte d'una decisió basada únicament en el tractament automatitzat, inclosa l'elaboració de perfils (article 22). Per tant, caldrà tenir en compte que, a partir del 25 de maig de 2018, els afectats podran exercir el conjunt de drets reconeguts en l'RGPD.

Tot això, sens perjudici del compliment del deure d'informació de l'article 5 de l'LOPD, a què es farà referència més endavant.

Pel que fa als serveis que s'ofereixen a través de la Seu judicial electrònica de Catalunya, convé destacar-ne els següents:

1. Accés a l'estat de tramitació de l'expedient judicial, en els termes que estableixi la normativa vigent (article 5.2.e)), i a notificacions o comunicacions electròniques (article 5.2.f)).

Des de la vessant de la protecció de dades personals, revesteix especial importància la implementació de mecanismes que garanteixin la correcta identificació i autenticació de les persones usuàries d'aquests serveis, als efectes d'assegurar que només es produiran accessos a dades personals quan aquests siguin legítims, en els termes de l'LOPD (article 9).

Així s'estableix expressament en l'article 93 de l'RLOPD, segons el qual:

“1. El responsable del fitxer o tractament ha d'adoptar les mesures que garanteixin la correcta identificació i autenticació dels usuaris.

*2. El responsable del fitxer o tractament ha d'establir un mecanisme que permeti la identificació de forma inequívoca i personalitzada de qualsevol usuari que intenti accedir al sistema d'informació i la verificació conforme està autoritzat.
(...)"*

En relació amb l'establiment d'aquests mecanismes, és d'interès tenir en compte les previsions establertes al respecte en la Llei 18/2011, citada anteriorment. Aquesta llei regula la identificació i autenticació dels ciutadans i dels professionals de la justícia (Capítol II del seu Títol III) en el sentit següent:

"Article 14. Formes d'identificació i autenticació.

1. L'Administració de Justícia ha d'admetre, en les seves relacions per mitjans electrònics, sistemes de signatura electrònica que siguin conformes al que estableix la Llei 59/2003, de 19 de desembre, de signatura electrònica, i resultin adequats per garantir la identificació dels signants i, si s'escau, l'autenticitat i la integritat dels documents electrònics.

2. Sense perjudici del que disposen els articles 4 i 6 d'aquesta Llei i, en tot cas, amb subjecció estricta al que disposen les lleis processals, els ciutadans i professionals de l'àmbit de la Justícia poden utilitzar els sistemes de signatura electrònica següents per relacionar-se amb l'Administració de Justícia:

a) Els sistemes de signatura electrònica incorporats al document nacional d'identitat, per a persones físiques.

b) Sistemes de signatura electrònica avançada, que incloguin els basats en certificat electrònic reconegut, admesos per les administracions públiques.

c) Altres sistemes de signatura electrònica, com la utilització de claus concertades en un registre previ com a usuari, l'aportació d'informació coneguda per les dues parts o altres sistemes no criptogràfics, en els termes i les condicions que en cada cas es determinin.

(...)"

En atenció a aquest precepte, s'entén que, malgrat que l'accés a la Seu judicial electrònica de Catalunya sigui anònim, l'accés als serveis personalitzats que s'hi ofereixen, com els apuntats, es durà a terme prèvia identificació i autenticació de la persona usuària.

Fer avinent que, en cas d'optar per un sistema d'identificació i d'autenticació basat en un usuari i una contrasenya –opció vàlida d'acord amb aquest article 14.2.c) i també d'acord amb l'article 93.3 de l'RLOPD-, per tal que aquest es consideri adequat a la normativa de protecció de dades serà necessari:

- Establir un procediment de gestió de les contrasenyes que garanteixi la confidencialitat i la integritat de les mateixes.
- Emprar una contrasenya que sigui robusta i de certa complexitat (per exemple, utilitzar un determinat nombre mínim de caràcters, o evitar determinades paraules, dates o números).
- Canviar de forma periòdica la dita contrasenya i, en qualsevol cas, sempre abans d'un any.

En qualsevol cas, recordar que seria necessari establir perfils d'usuaris per tal de garantir que cada usuari pot accedir només a aquella informació per a la qual està autoritzat (article 91 RLOPD), així com vetllar perquè el sistema o mecanisme d'autenticació implementat limiti la possibilitat d'intentar reiteradament l'accés no autoritzat al sistema d'informació (article 98 RLOPD).

2. Publicació electrònica, quan sigui procedent, de les resolucions i comunicacions que s'hagin de publicar en els taulers d'anuncis o per edictes (article 5.2.g)).

Cal recordar que la difusió d'informació personal mitjançant Internet, com seria en aquest cas a través de la Seu judicial electrònica de Catalunya, constitueix una comunicació de dades personals (article 3.i) LOPD) que, en qualsevol cas, haurà de realitzar-se sempre de conformitat amb els principis establerts a l'LOPD.

Tractant-se de la publicació íntegra o parcial de resolucions judicials en la dita Seu, caldrà tenir especialment en compte que la difusió de les dades personals que s'hi contenen requereix el consentiment inequívoc dels afectats, tret que la llei disposi una altra cosa (article 11 LOPD). Així doncs, llevat que es compti amb aquest consentiment o amb una disposició legal que ho autoritzi, la seva difusió requereix l'anonimització de les dades personals que s'hi contenen, de manera que els titulars no resultin identificables (article 3. f) LOPD).

Pel que fa a la publicació substitutiva o complementària de la notificació de comunicacions judicials a la Seu judicial electrònica de Catalunya, quan així s'estableixi en una disposició legal, caldrà tenir en compte el compliment del principi de minimització de les dades (articles 4 LOPD i 5 RGPD), de tal manera que la publicació compregui només aquelles dades personals que resultin necessàries per assolir la finalitat que la justifica (acte de comunicació processal).

Així doncs, caldria que cada òrgan responsable de l'ordenació de la publicació edictal vetllés perquè aquesta incorporés únicament les dades necessàries per identificar les persones a què va dirigida o pot afectar la resolució judicial, així com una referència al procediment, a la oficina judicial en què es tramita, i al termini on poden comparèixer les persones interessades per tal de tenir coneixement íntegre de l'acte. En cap cas hauria d'incloure's el text íntegre de la resolució ni cap referència a la infracció comesa o la sanció imposada.

Així mateix, hauria de tenir-se en compte que, en atenció a aquest principi de l'article 4 de l'LOPD, la temporalitat de la publicació haurà d'anar lligada al període estrictament necessari per assolir la finalitat que justifica la publicació de les dades. Per tant, un cop publicat l'edecte i transcorregut el termini d'exposició pública o bé assolit el seu objectiu com a acte de comunicació processal, hauria de procedir-se a la seva despublicació.

3. Publicació de formularis i models normalitzats per iniciar actuacions o sol·licitar la prestació de serveis de la seva competència (article 5.2.l)) i enllaç per a la formulació de suggeriments i queixes relatives a la gestió i serveis que presta la Seu judicial electrònica de Catalunya (article 5.2.m)).

Cal recordar que, de conformitat amb l'article 5.2 de l'LOPD, en la mesura que tingui lloc la recollida de dades personals per mitjà de formularis, caldrà incorporar-hi una clàusula o llegenda, de manera clarament llegible, en què s'informi les persones interessades dels aspectes establerts a l'article 5.1 de l'LOPD, en concret:

a) De l'existència d'un fitxer o un tractament de dades de caràcter personal, de la finalitat de la recollida de les dades i dels destinataris de la informació.

b) Del caràcter obligatori o facultatiu de la resposta a les preguntes que els siguin plantejades.

c) De les conseqüències de l'obtenció de les dades o de la negativa a subministrar-les.

d) De la possibilitat d'exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.

e) De la identitat i la direcció del responsable del tractament o, si s'escau, del seu representant.”

Dit això, fer avinent que l'RGPD configura, en el seu article 13, la informació com un dret de les persones afectades i amplia les qüestions sobre les quals cal informar-les, amb els aspectes següents: les dades de contacte del delegat de protecció de dades; la base jurídica del tractament; els interessos legítims perseguits en què es fonamenta el tractament, si escau; la intenció de transferir les dades a un país tercer o a una organització internacional i la base per fer-ho, si escau; el termini durant el qual es conservaran les dades; el dret a demanar la portabilitat; el dret a retirar en qualsevol moment el consentiment que s'ha prestat; si la comunicació de dades és un requisit legal o contractual o un requisit necessari per subscriure un contracte; el dret a presentar una reclamació davant d'una autoritat de control; l'existència de decisions automatitzades, inclosa la lògica aplicada i les seves conseqüències (apartats 1 i 2).

Per tal d'adequar-se a aquesta nova realitat, convindria que els formularis i models que s'emprin en la Seu judicial electrònica de Catalunya per a la recollida de dades personals incorporin el contingut addicional establert en aquest article 13 de l'RGPD. En cas contrari, caldrà tenir present que, un cop resulti aplicable l'RGPD (25 de maig de 2018), caldrà completar la informació que s'hagi proporcionat als usuaris en la recollida de les seves dades (article 5.1 LOPD).

En aquest sentit, pot ser d'interès consultar la Guia per al compliment del deure d'informació a l'RGPD (disponible al web <http://apdcat.gencat.cat/ca/inici/>).

V

L'article 6.3 del Projecte disposa que *“cal aplicar les mesures de seguretat establertes a la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, a les dades de caràcter personal que es recullin o tractin a través de la Seu judicial electrònica de Catalunya”*.

L'article 9 de l'LOPD obliga el responsable del fitxer i, si escau, l'encarregat del tractament a adoptar les mesures necessàries, per tal de garantir la seguretat de les dades personals que seran tractades, així com per evitar la seva alteració, pèrdua, tractament o accés no autoritzat, tenint en compte l'estat de la tecnologia, la naturalesa de les dades emmagatzemades i els riscos a què estan exposats, tant si provenen de l'acció humana o del medi físic o natural.

Per aquest motiu, i sens perjudici de les mesures de seguretat a què ja s'ha fet referència (punt 3 de l'apartat anterior), té especial importància implantar un sistema d'identificació dels administradors i editors que eviti la manipulació del contingut de la Seu judicial electrònica de Catalunya per tercers no autoritzats, d'acord amb el que preveuen els articles 93 i 98 de l'RLOPD.

Dit això, recordar que tot tractament de dades que es perllongui més enllà del proper 25 de maig de 2018 haurà de satisfer les exigències de l'RGPD.

Per aquest motiu, convé assenyalar que l'RGPD ha establert un sistema de seguretat que ja no es fonamenta en l'atribució d'un determinat nivell de seguretat a partir exclusivament de les dades tractades (no es basa en els nivells de seguretat bàsic, mitjà i alt previstos a l'RLOPD), sinó que es fonamenta en la necessitat d'una avaluació de riscos prèvia per part del responsable del tractament per determinar quins són els riscos que es preveu objectivament que pugui generar el tractament i, a partir d'aquí,

determinar i implementar les mesures de seguretat adients per fer-hi front (article 32 RGPD).

Tenint en compte, doncs, aquestes previsions de l'RGPD, seria convenient modificar la redacció d'aquest article 6.3 del Projecte, en un sentit similar a aquest:

“6.3. Així mateix, cal aplicar les mesures tècniques o organitzatives apropiades per tal de garantir una seguretat adequada de les dades de caràcter personal que es recullin o tractin a través de la Seu judicial electrònica de Catalunya, que inclogui la protecció contra el seu tractament no autoritzat o il·lícit i contra la seva pèrdua, destrucció o dany accidental”.

VI

Finalment, convé fer avinent que la recollida de dades personals per part del Departament de Justícia a efectes d'identificar les persones usuàries de la Seu judicial electrònica de Catalunya (per tal d'identificar-les i, quan escaigui, atendre llurs suggeriments o queixes), requerirà la creació del corresponent fitxer o fitxers de dades de caràcter personal, mitjançant una disposició de caràcter general (que hauria de publicar-se en el DOGC), en què es continguin les previsions de l'article 20.2 de l'LOPD i de l'article 54 de l'RLOPD. Així mateix, hauria de notificar-se la creació d'aquest fitxer al Registre de Protecció de Dades de Catalunya, als efectes de procedir a la seva inscripció.

L'obligació del responsable de crear formalment fitxers de dades i de notificar-los al registre de protecció de dades de les autoritats de control es manté vigent fins al proper 25 de maig de 2018, data en què l'RGPD serà plenament aplicable.

Per tot això es fan les següents,

Conclusions

Examinat el Projecte d'ordre per la qual es crea la Seu judicial electrònica de Catalunya es considera adequat a les previsions establertes a la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal.

Barcelona, 2 de juny de 2017